

Zakończenie konferencji

Podsumowania referatów wygłosił dr Krzysztof Ratajczak. Opisał on dokonania uczestników konferencji. Zauważył, że prawdziwą istotą tego spotkania była dyskusja, omawianie prezentacji przez ludzi specjalizujących się w innych dziedzinach nauki. Aktualnie dużo mówi się o konieczności prowadzenia interdyscyplinarnych prac, jednak niemożliwe wydaje się przeprowadzanie tego typu badań przez jednego tylko naukowca, gdyż nie jest on w stanie samodzielnie opracować danego tematu z perspektywy wielu dziedzin nauki jednocześnie. Właśnie dlatego, konferencje takie jak „Wykluczenie społeczne wczoraj i dziś” mają dużą wartość. W dyskusjach po wysłuchaniu kolejnych referatów udział brali specjaliści z wielu dziedzin, i właśnie jednoczesne analizowanie problemu przez tak różnorodny zespół jest sposobem prowadzenia badań interdyscyplinarnych.

*Dobrosław Rola,
student socjoterapii i promocji zdrowia,
WSE, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*

Sprawozdanie z Seminarium Naukowego w Obrzycku, 28–29 czerwca 2011 r.

W dniach 28–29 czerwca 2010 r. w Domu Pracy Twórczej i Wypoczynku w Obrzycku, odbyło się Seminarium Naukowe, zorganizowane przez Zakład Historii Wychowania Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Uczestniczyli w nim nie tylko osoby związane bezpośrednio z Zakładem, ale również zaproszeni goście, reprezentujący środowisko naukowe historyków wychowania. Uczestnicy seminarium tym razem dyskutowali na temat ikonografii w badaniach historyczno-pedagogicznych.

Zebranych gości przywitała prof. Dorota Żołądz-Strzelczyk, przedstawiając na wstępie niedawno promowanych w Zakładzie Historii Wychowania UAM doktorów: Michała Nowickiego, Mikołaja Brenka, Tomasza Fetzkiego oraz Annę Knocińską. Następnie podany został program seminarium. Kierowania obradami podjął się prof. Wiesław Jamrozek, który zaproponował, aby wszyscy zebrani dokonali autoprezentacji, z uwzględnieniem zainteresowań badawczych.

Pierwsza referat wygłosiła prof. dr hab. Dorota Żołądz-Strzelczyk z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jego tematem była ikonografia w badaniach historyczno-pedagogicznych. We wprowadzeniu referentka przedstawiła zwięzły zarys wykorzystywania źródeł ikonograficznych przez historyków sztuki oraz archeologów. Następnie podkreśliła wartość tego rodzaju źródeł dla historyków wychowania – interesująca dla nich jest przede wszystkim warstwa treściowa, jak zostało dowiedzione. W dalszej części referatu dokonana została typologizacja źródłowych materiałów ikonograficznych, z pre-

zentacją odpowiednich opracowań na ten temat. Uzupełnieniem wystąpienia Pani Profesor było omówienie wybranych obrazów i ich wartości dla historyków wychowania, połączone z prezentacją multimedialną. Część ta była szczególnie interesująca dla zebranych badaczy, mogli bowiem poznać ciekawe przykłady polskiego malarstwa i usłyszeć, które elementy przedstawię są wyjątkowo cenne do badań historyczno-pedagogicznych.

Z dużym zainteresowaniem spotkał się także referat dr Moniki Nawrot-Borowskiej, z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Tematem jej wystąpienia był „Wybór źródeł ikonograficznych do dziejów edukacji w rodzinie w II poł. XIX i na pocz. XX wieku”. We wstępie referatu przedstawione zostały różne rodzaje źródeł ikonograficznych, a także omówione techniki ich tworzenia, z ukazaniem odpowiednich przykładów. Szczegółowo zaprezentowana została natomiast grafika w polskiej prasie wybranego okresu historycznego. Uwzględnione zostało pochodzenie grafik, ich wzorce pierwotne, np. proveniencji malarskiej oraz autorzy. W wygłoszonym referacie znalazło się także miejsce dla ilustracji zamieszczonych w książkach dla dzieci: powiastkach, bajkach i powieściach. Odrębną grupę źródeł ikonograficznych, które omówiła referentka, stanowiły fotografie, podzielone na kategorie na podstawie miejsca wykonania. Podczas omawiania odpowiednich przykładów zwrócono uwagę na techniki ozdabiania zdjęć, ale przede wszystkim dokonano analizy zagadnień, które można wykorzystać w historii wychowania. Zobrazowano to, dzięki przygotowanej prezentacji multimedialnej, szeregiem aspektów życia codziennego. Zwieńczeniem referatu była tematyczna prezentacja źródeł ikonograficznych.

Trzeci referat podczas seminarium wygłosiła dr Anna Knocińska, pracująca w Gnieźnieńskiej Wyższej Szkole Humanistyczno-Menedżerskiej „Milenium”. Jego przedmiotem były „Źródła ikonograficzne w badaniach dziejów wielkopolskiego poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego”. Prezentowany materiał referentka podzieliła na cztery główne kategorie: 1) wydarzenia istotne dla poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego; 2) ludzie związani z poradnictwem; 3) budynki i wyposażenie poradni; 4) działalność poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Jako ostatni zabrał głos dr Tomasz Maliszewski z Uniwersytetu Gdańskiego. Co prawda temat jego wystąpienia nie wpisał się w ikonograficzną tematykę seminarium, jednak spotkał się on ze szczególnym zainteresowaniem uczestników. Mowa mianowicie o przedstawionym projekcie rozprawy habilitacyjnej prelegenta, zatytułowanej roboczo „Uniwersytety ludowe w polskiej myśli i praktyce pedagogicznej (1869–1948)”. W referacie kolejno omówione zostały: historia powstania koncepcji rozprawy habilitacyjnej i problemy związane z ustaleniem cezur chronologicznych, cele powstającej monografii i jej znaczenie dla rozwoju nauki i stanu wiedzy na temat uniwersytetów ludowych. Następnie przedstawiona została podstawa źródłowa, metodologia i struktura planowanej pracy. W trakcie referowania pojawiły się również liczne dygresje, m.in. na temat recepcji uniwersytetów ludowych w Polsce, ich historiografii i ważnych osób z nimi związanych. Aktywnym uczestnikiem tej części seminarium był prof. dr hab. Wiesław Jamrożek z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, który zauważył, że za istotny problem badawczy trzeba uznać próbę zdefiniowania zjawiska uniwersytetu ludowego. Na jego wezwanie też referent przedstawił definicję uniwersytetu ludowego. Właściwą dyskusję rozpoczęła

prof. dr hab. Władysława Szulakiewicz z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, wskazując na argumenty, mogące pomóc w wyborze początkowej cezury czasowej pracy. Następnie zadała szereg pomocniczych pytań, dotyczących uwzględnienia specyfiki regionu, prezentacji sylwetek wybranych działaczy, zaznaczenia miejsca uniwersytetów ludowych w polityce oświatowej państwa oraz konieczności wykorzystania pamiętników w prowadzonych badaniach i przedstawienia stanu badań. Z kolei prof. dr hab. Roman Tomaszewski z Akademii Pomorskiej w Słupsku zwracał uwagę referenta na nadużycia wychowania państwowego m.in. w 20-leciu międzywojennym, dalej na konieczność przedstawienia późniejszych losów tego rodzaju szkolnictwa i na kwestie związane z mitem ludowości w Polsce. W dyskusji głos zabrał również dr Stanisław Tokarczuk z Łużyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Żarach, pytając o związek uniwersytetów ludowych z domami ludowymi, następnie o recepcję ruchu ludowego po 1956 r., którą, jego zdaniem, warto by było uwzględnić w końcowej części publikacji. Na zakończenie dr Tomasz Maliszewski ustosunkował się do niektórych uwag i wyjaśnił wątpliwości uczestników seminarium.

Michał Nowicki
Zakład Historii Wychowania UAM

Nauczyciel szkoły twórczej – rzecz o Henryku Rowidzie w 65. rocznicę powołania Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Kraków 26–27 maja 2011

Stało się już tradycją organizowanie konferencji naukowych przy okazji obchodów jubileuszy. Również 65. rocznica utworzenia Uniwersytetu Pedagogicznego Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie stała się okazją do spotkania środowisk naukowych polskich i zagranicznych. Konferencja zorganizowana została pod patronatem J.M. Rektora Uniwersytetu, prof. zw. dr. hab. Michała Śliwy, a udział w komitecie honorowym przyjęli: J.E. ks. Kardynał Franciszek Macharski, dziekan Wydziału Pedagogicznego prof. dr hab. Ireneusz Kawecki, senator RP prof. zw. dr hab. Adam Massalski, Małopolski Kurator Oświaty mgr Aleksander Palczewski oraz absolwentki szkoły ćwiczeń: dr Anna Spiss i mgr Barbara Morawska-Nowak. Na czele Komitetu Naukowego konferencji stanął prof. dr hab. Jan Krukowski, a w pracy komitetu udział wzięli: prof. dr hab. Andrzej K. Banach, prof. dr hab. Zygmunt Ruta, prof. dr hab. Zofia Budrewicz i prof. dr hab. Grażyna Wrona.

Spotkanie rozpoczęło złożeniem kwiatów na symbolicznym grobie Henryka Rowida oraz na grobie Rudolfa Hajnosa na cmentarzu na Salwatorze.

Konferencję otworzył przewodniczący komitetu organizacyjnego dr Ryszard Ślęczka i wyjaśnił, że konferencja rocznicowa poświęcona została Henrykowi Rowidowi jako dy-